

Maciej Zachariasiewicz*

**EUROPEIZACJA PRAWA PRYWATNEGO.
II OGÓLNOPOLSKI ZJAZD CYWILISTÓW,
KATOWICE–WISŁA (28-30.09.2006)**

W dniach 28-30 września 2006 r. w Wiśle odbył się II Ogólnopolski Zjazd Cywilistów. Konferencja zorganizowana została przez Katedrę Prawa Cywilnego i Prawa Międzynarodowego Prywatnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego. Pracami komitetu organizacyjnego kierowali: prof. Maksymilian Pazdan i prof. Wojciech Popiołek. Na Zjazd przybyli pracownicy naukowcy z większości czołowych ośrodków naukowych w Polsce, a także przedstawiciele zawodów prawniczych – w sumie około 300 osób. Wygłoszono prawie 90 referatów z dziedziny prawa cywilnego, handlowego i międzynarodowego prywatnego. Dominującymi wątkami konferencji, przenikającymi przeważającą część wystąpień, były: wpływ prawa europejskiego na polskie prawo prywatne oraz zagadnienie harmonizacji prawa cywilnego w ramach Unii Europejskiej.

Obrazy w pierwszym dniu Zjazdu (czwartek) rozpoczęły się od sesji plenarnej. Przedstawione wystąpienia dotyczyły głównie kierunków rozwoju europejskiego prawa prywatnego, zarówno merytorycznego, jak i kolizyjnego. Profesor Jerzy Rajski przypomniał, że 26 maja 2006 r. Parlament Europejski podjął uchwałę o europejskim prawie kontraktów i rewizji *acquis*, wzywając Komisję do pełnego wykorzystania wyników prac grup badawczych projektujących europejskie prawo kontraktów. Zgadzano się, że integracji europejskiej powinien towarzyszyć rozwój europejskiej kultury prawa, opartej na wspólnych fundamentalnych wartościach. Z kolei prof. Andrzej Całus wskazywał, że Unia Europejska nie ma ogólnego umocowania do

* Mgr Maciej Zachariasiewicz – asystent w Katedrze Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego.

unifikacji prawa prywatnego. Posiadając jednak kompetencje do legislacji w sprawach związanych ze wspólnym rynkiem, ingeruje pośrednio także w niektóre sfery prawa prywatnego. Zagadnienie europeizacji prawa kontynuował prof. Maksymilian Pazdan, przedstawiając współczesne kierunki rozwoju autonomii woli w obrocie międzynarodowym. Referent wskazywał w szczególności na tendencję do rozszerzania dopuszczalności wyboru prawa. Przedmiotem obrad była także zasada swobody umów. Profesor Edward Gniewek analizował jej zastosowanie w prawie rzeczowym, a prof. Elżbieta Traple rozważała kwestię ograniczeń swobody kształtowania umów w prawie autorskim. Polemiczne uwagi w trakcie dyskusji wywołało wystąpienie prof. Stanisława Sołtysińskiego, który zakwestionował potrzebę wyróżniania w prawie cywilnym kategorii czynności nieistniejących. W ostatnim z referatów na sesji plenarnej, prof. Tomasz Pajor zajął się zagadnieniem odstąpienia od umowy, wskazując, że rozszerza się zakres zastosowania tej instytucji w prawie cywilnym.

Dalsze obrady w godzinach popołudniowych toczyły się w trzech sekcjach tematycznych. Pierwsza z nich była do pewnego stopnia kontynuacją sesji plenarnej. Omawiano na niej przede wszystkim inicjatywy dotyczące harmonizacji prawa prywatnego oraz problematykę kontraktową i przedkontraktową w ujęciu polskiego i europejskiego prawa umów. Sekcja druga poświęcona była zagadnieniom prawa bankowego, w szczególności umowie rachunku bankowego. Tematyka ostatniej z sekcji była mocno zróżnicowana, koncentrując się jednak głównie wokół problematyki umownej.

Drugiego dnia (piątek) obrady kontynuowano. Sekcja I była poświęcona tematyce konsumenckiej. W wygłaszanych referatach i późniejszej dyskusji dominował ton krytyczny w stosunku do regulacji konsumenckich. Wskazywano na istniejące niespójności konstrukcyjne i terminologiczne. Krytykowano automatyzm w implementacji dyrektyw unijnych. Szczególnie negatywnie oceniano dualizm instrumentów służących ochronie w razie nabycia wadliwego towaru – rękojmi i niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową. Rozważania referentów w sekcji II koncentrowały się wokół różnych szczegółowych postaci umów, w tym zwłaszcza umów licencyjnych. Poruszano także zagadnienia kauzalności i nabycia rzeczy od nieuprawnionego. Natomiast sekcja III zdominowana została przez dyskusję nad konstrukcjami ogólnymi prawa cywilnego, w szczególności jednak w odniesieniu do prawa umów. Rozważano zatem możliwość szerszego niż dotąd wykorzystania w kodeksie cywilnym klauzuli rozsądku, poruszano problem dyskryminacji kontrahenta w prawie umów, zastanawiano się nad znaczeniem natury stosunku jako instrumentu mającemu przeciwdziałać nadużycaniu swobody umów, analizowano rolę klauzul salwatoryjnych. Przedstawiono także kilka szczegółowych postaci umów: o roboty budowlane, deweloperską, pośrednictwa, składu oraz o udział w zawodach sportowych.

Po południu obrady w sekcji I poświęcone były problematyce małżeńskich umów majątkowych. W toku dyskusji podkreślano konieczność dążenia do zagwarantowania pewności w obrocie i ochrony wierzycieli. Zwracano uwagę na niedoskonałości

ostatnio przeprowadzonej reformy tego zagadnienia oraz podnoszono kwestię europeizacji majątkowego prawa małżeńskiego. Po przerwie, w tej samej sekcji, podjęto problematykę ubezpieczeń. W sekcji II zagadnieniem przewodnim były umowy w obrocie elektronicznym. Wskazywano przede wszystkim na niedostateczne wykorzystanie w praktyce instrumentów elektronicznych regulowanych już przez prawo polskie. Podkreślano tendencje ustawodawcy do nadmiernego kontrolowania obrotu elektronicznego. Sekcja III poświęcona była głównie wybranym zagadnieniom alternatywnego rozstrzygnięcia sporów oraz umowom: spółki jawnej i cywilnej. Dyskusja, która rozwinęła się po zakończeniu referatów, koncentrowała się wokół problemu podmiotowości spółki cywilnej. Pomimo wielu głosów krytycznych, niektórzy dyskutanci wyrazili pogląd przychylny dla uznania podmiotowości spółki cywilnej, przynajmniej jako postulat *de lege ferenda*.

W ostatni dzień Zjazdu (sobota) obrady odbywały się ponownie na sesji plenarnej. Główną część zebrania wypełniła oczekiwana przez wszystkich prezentacja Zielonej Księgi w sprawie optymalnej wizji Kodeksu cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej, której dokonał prof. dr hab. Zbigniew Radwański¹. Podkreślił przy tym, że decyzje legislacyjne dotyczące doniosłych aktów ustawodawczych, takich jak kodeks cywilny, powinno podejmować się dopiero po publicznym przedstawieniu ich założeń – najlepiej w postaci tzw. Zielonej księgi. Prof. Radwański wskazał, że przy opracowywaniu założeń nowego kodeksu istotną rolę odegrali eksperci holenderscy. Przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przedstawił najważniejsze z postulowanych zmian w poszczególnych działach prawa cywilnego. Za konieczne uznał także włączenie prawa rodzinnego do kodeksu cywilnego.

Profesor Radwański zakończył swe wystąpienie wnioskiem, że stworzenie nowego kodeksu cywilnego jest niezbędne dla zrealizowania postulatu przywrócenia kodeksowi cywilnemu właściwej mu rangi jako podstawowego aktu prawnego prawa prywatnego i zapobieżenia dalszemu procesowi dekodyfikacji prawa cywilnego. Jest to konieczne dla wewnętrznej spójności systemu prawnego. Prace prowadzone nad „Europejskim kodeksem cywilnym” nie podważają konieczności opracowania nowego kodeksu cywilnego w Polsce. Ewentualny kodeks europejski najprawdopodobniej będzie miał bowiem wyłącznie charakter prawa „miękkiego”.

W ostatnim dniu obrad podjęto również uchwałę w sprawie organizacji kolejnego ogólnopolskiego zjazdu cywilistów. Zadania tego podjęli się cywiliści z Uniwersytetu Wrocławskiego pod kierunkiem prof. dr. hab. Edwarda Gniewka. Zjazd odbędzie się we Wrocławiu jesienią 2008 r.

¹ Księga ukazała się drukiem jesienią 2006 r.: Z. Radwański (red.), *Zielona Księga – Optymalna wizja Kodeksu cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2006.